

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Регионът, определен в настоящото изследване като ЮИЕ-6 и България, има своите сходства и различия в социално, икономическо и културно отношение, както и своите силни страни и слабости. Същевременно общото бъдеще на тези страни в обединена Европа е техен верен компас, който налага необходимостта да се работи повече заедно, особено по въпросите от взаимен интерес. Това, което не се осъзнава в пълна степен е, че регионалното икономическо сътрудничество може да донесе икономически ползи на участващите в него страни и не трябва да се възприема само като формално изискване на ЕС за пълноправно членство. В допълнение, по-тясното икономическо сътрудничество е и предпоставка за изграждане на обща идентичност на региона, която да го различава от всички останали, както и да го направи по-привлекателен за външни инвестиции, като посочи неговите положителни черти и сравнителни предимства.

Насърчаването на икономическото сътрудничество е обща нелека задача и включва ангажираност на всички равнища – държавно, регионално и местно, на бизнеса и неправителствения сектор, на гражданите. За неговото развитие е най-добре да има широко съгласие, както и стратегически план. Държавните администрации на изследваните страни трябва да мислят дългосрочно и да подемат иновативни инициативи за сътрудничество, които биха могли да донесат дългосрочни ползи. От своя страна, бизнесът не бива да отписва пазарни възможности, само защото са в съседни и икономически по-неразвити страни. Не бива да се подценяват и най-незначителните идеи и подходи за разширяване на регионалното сътрудничество.

Налице са възможности за засилване на двустранните и многостранните икономически връзки между страните от региона, които да се осъществят чрез засилване на търговския обмен и капиталовите инвестиции, чрез международно производствено коопериране, чрез развитие на съвместни туристически услуги и др. Икономическото сътрудничество може да се насърчи и чрез преосмисляне и преработване на регулаторната рамка и създаване на общ пазар в региона като по-висша степен на икономическа интеграция. Последният би имал редица положителни ефекти не само за разширяване на пазарните възможности за бизнеса, но и за постигането на оптимална зона, в която ресурсите се разпределят ефективно, и която би представлявала по-голям интерес за чуждестранните инвеститори.

Реална е и възможността за по-голямо сближаване в граничните региони, което ще представлява допълнителен стимул за тези периферни и традиционно по-неразвити райони. Това може да стане както чрез институционална интеграция (например чрез създаването на нови или възраждането на съществуващи еврорегиони), така и чрез допълнителни инициативи за бизнес развитие, сътрудничество и насърчаване на износа. Финансираните от Европейския съюз програми за трансгранично сътрудничество ще продължат да играят положителна роля, макар и с ограничен потенциал за въздействие.

Бизнесът в отделните страни също трябва да бъде активен. Създаването на регионални индустриални клъстери в различни сектори би могло да стимулира значително търговията, по-големия капацитет, по-ефикасното съвместно производство и конкурентоспособността на участващите в него фирми на трети пазари. Те могат да бъдат и двигател за създаване и внедряване на иновации, както и за обмен на знания и умения. Същевременно, създаването на смесени предприятия с капитал на участници от съседни страни би могло да допринесе съществено за подобна цел, да доведе до намаляване на финансовия, търговския и пазарния риск, и да позволи обмен на добри практики.

Ролята на региона на ЮИЕ в енергийната сфера ще нараства, но не само поради географското положение на изследваните страни или необходимостта те да ползват все повече газ за сметка на традиционното производство и потребление на въглища, а и поради поетия ангажимент да се присъединят към енергийния пазар на ЕС и осигурят пълна свързаност с него. Какъвто и да е основният източник на газ в средно- и дългосрочен план (Русия или Каспийския регион), необходимата инфраструктура ще включва задължително тръбопроводи, хранилища, а вероятно и газоразпределителен център (или борса) в региона на изследваните страни. Затова и в енергийната сфера е необходимо страните от Западните Балкани и България да градят стратегически партньорства,

които не само да удовлетворяват европейските изисквания, но на първо място да определят и защитават националните интереси на страните в рамките на националните и регионалните такива.

Политическата и икономическата интеграция на страните от Западните Балкани в Европейския съюз няма алтернатива и е основната гаранция за мир, стабилност и просперитет в Югоизточна Европа. Като пълноправна държава членка на ЕС и в съответствие с основните си външнополитически приоритети, следва усилията на България за по-нататъшно развитие на добросъседски и равноправни отношения на взаимноизгодно сътрудничество с всички страни да продължат. Целта ни да имаме водеща роля в общия процес на интеграция на страните от региона в ЕС следва да включва и действия за развитие на двустранните икономически, политически и межкултурни отношения, осъществяване на съвместни инфраструктурни проекти, развитие на транспортната, телекомуникационната и енергийната инфраструктура, както и съвместни проекти и в други области с регионално измерение. Само чрез сътрудничество и повече доверие могат да се постигат и икономически резултати, и благоденствие.